

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, Mgr. et Ing. et Bc. Radovana Havelce, JUDr. Milady Tomkové a Mgr. Jana Passera v právní věci stěžovatele **M. B.,** zastoupeného JUDr. Vladimírem Formánkem, advokátem se sídlem v Ústí nad Labem, Pařížská 538/19, za účasti **Ministerstva vnitra,** se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 1. 2007, č. j. 14 Az 207/2004 - 46,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 15. 1. 2007, č. j. 14 Az 207/2004 - 46, zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 5. 12. 2003, č. j. OAM 1335/AŘ-2002, kterým byl zamítnut rozklad stěžovatele a potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 27. 11. 2001, č. j. OAM-3382/VL-11-OL3-2001, jímž stěžovateli nebyl udělen azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst.1, 2 a § 14 zák. č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo rozhodnuto, že se na něho nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu. Krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku dospěl k závěru, že nebyl prokázán žádný z důvodů pro udělení azylu stěžovateli podle ustanovení § 12 zákona o azylu. Ve správním řízení, ani v řízení před soudem nebyla zjištěna žádná skutečnost, která by vedla k závěru, že stěžovatel byl pronásledován za uplatňování politických práv a svobod ve smyslu citovaného ustanovení. Stěžovatel nebyl členem žádné politické strany, ani neuplatňoval politická práva a svobody. Jediným důvodem jeho žádosti o udělení azylu

byly potíže se soukromými osobami (tzv. mafie), které mu vyhrožovaly jen proto, že byl členem ochranné služby prezidenta autonomní republiky Adžárie a požadovaly, aby toto zaměstnání opustil. Stěžovatel nebyl pronásledován státními orgány, neměl s nimi problémy a netvrdil žádnou skutečnost, kterou by bylo možno podřadit pod zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu (pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů). Krajský soud souhlasil se správním orgánem i v tom, že v řízení nebyly zjištěny důvody pro udělení azylu stěžovateli ani podle ustanovení § 14 zákona o azylu. Správní orgán se zabýval touto otázkou v rámci vlastní kompetence a správního uvážení, jehož rozsah nepřísluší soudu přezkoumávat. Ostatně stěžovatel ani neuvedl žádný důvod, pro který by mu měl být udělen tento azyl. Krajský soud dospěl i k závěru, že správní orgán opodstatněně dovodil neexistenci překážek vycestování na straně stěžovatele s tím, že ani narození dítěte v České republice není důvodem pro vyslovení této překážky.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti uvedl, že u něho byly dány důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu proto, že před opuštěním Gruzie byl členem ochranné služby prezidenta Adžarské autonomní republiky A. A. a z toho důvodu se stal terčem útoků ze strany mafiánského podsvětí, které se snažilo zdecimovat ochrannou službu prezidenta a tím oslabit i postavení tohoto představitele autonomní republiky. V této souvislosti stěžovatel namítal, že správní orgány si v tomto směru neopatřily žádné podklady pro posouzení toho, zda útoky proti němu jako členu ochranné služby nebyly motivovány politicky a zdůraznil, že se jej na to správní orgán ani neptal. Ostatně správní orgány, ale ani krajský soud, se vůbec nezabývaly otázkou, zda jeho setrvání ve funkci člena ochranné služby prezidenta nebylo výkonem jeho politických práv, protože i mafiánské organizace jsou provázány s politickou mocí. Nemůže souhlasit s paušálním a ničím nepodloženým odůvodněním rozhodnutí správního orgánu, že se nepokusil v dostatečné míře žádat o ochranu státní orgány Gruzínské republiky. V tomto směru se odvolal i na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Azs 109/2005, v němž je vyjádřen závěr, že „…Nejvyšší správní soud zjistil, že gruzínský občan se sice formálně vzato může obrátit na státní orgány se stížností či jiným podnětem, je-li zasahováno do jeho práv, ovšem šetření bývá zpravidla zdlouhavé, jde do ztracena a je často ovlivněno specifiky místního života (korupce, kavkazská mentalita, jež stěžování si obecně považuje za nepřípustné). Občané proto státním institucím nedůvěřují a řeší problémy spíše pomocí soukromých a často nezákonných prostředků. Stát není v podstatě schopen ochránit občany, kteří se stanou předmětem zájmu ze strany organizovaného zločinu – dojde-li např. k „odstranění“ nepohodlné osoby, většinou je vyšetřování zdlouhavé, jde do ztracena a skončí neúspěšně“. Stěžovatel nemohl odjet mimo hlavní město, protože je známý pro své sportovní úspěchy. Nadto zákon o azylu ani neřeší, zda je uchazeč o azyl vystaven pronásledování státní mocí i v případech, kdy státní moc není schopna nebo ochotna poskytovat ochranu. Tak tomu bylo i v jeho případě. Prostřednictvím švagra se obrátil na policii, která z obavy, že jde o „vysokou politickou hru“ pouze sepsala protokol a více se věcí nezabývala. Vzhledem k tomu, že i prezident A. o útocích na ochranku věděl a nijak nezasáhl, dospěl stěžovatel jako člen jeho ochranné služby k závěru, že je nezbytné Gruzii opustit. Nešlo ovšem o ekonomicky motivovaný odchod, protože odcházel z vlasti s těhotnou manželkou, kde zanechal lukrativní zaměstnání a prosperující obchodní společnost. Proto navrhl, aby byl rozsudek krajského soudu zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně navrhl, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek.

Správní orgán ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost jejího podání, neboť jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti odkázal na podání a výpověď stěžovatele i na obsah vydaného správního rozhodnutí. Stěžovatel prezentuje svůj názor na posouzení jeho azylových důvodů, neuvádí však ve skutkových tvrzeních nic, čím by vyvracel závěry správního orgánu a soudu. Kasační stížnost má podle ustanovení § 32 odst. 5 zákona o azylu odkladný účinek, a proto návrh na jeho přiznání je nedůvodný. S ohledem na shora uvedené navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom shledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud vychází při svém rozhodování z toho, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území této republiky tak, jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je proto aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Stejně jako v předchozích řízeních, i v kasační stížnosti stěžovatel namítal, že v zemi původu byl pronásledován ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, neboť se jako člen ochranné služby prezidenta Adžarské autonomní republiky stal terčem útoků ze strany mafiánského podsvětí.

Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo ve státě posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu se udělí azyl cizinci bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

V případě stěžovatele nejde o „pronásledování“ ve smyslu zákona o azylu, tedy o neoprávněný postih ze strany státní autority nebo těch osob, které takovou autoritu

zosobňují. Tvrzené obavy z vyhrožování ze strany soukromých osob a z jejich násilného jednání, třeba i odůvodněné, by se mohly stát důvodem pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by státní orgány země původu takové ohrožení podporovaly, organizovaly, záměrně trpěly, apod. Případná nižší efektivita takové ochrany v konkrétních podmínkách té které země však ještě nečiní z takového ohrožení „pronásledování“, a tedy ani azylový důvod (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2004, č. j. 7 Azs 38/2003 - 37, www.nssoud.cz, podle něhož „za pronásledování ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., je nutno považovat pouze takové ohrožení života či svobody, které je trpěné, podporované či prováděné státní mocí“). O pronásledování dokonce nejde ani tam, kde možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a jejich opatření nemají trvalý a stoprocentní efekt (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 1996, č. j. 6 A 571/94 - 25). Jelikož stěžovatel i podle svého tvrzení nebyl pronásledován státní autoritou, ale soukromými osobami kriminálního charakteru, nelze dovodit, že by byl v zemi původu pronásledován ve smyslu ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu. Z tohoto důvodu proto krajský soud nepochybil, pokud dospěl k závěru, že u stěžovatele nebyly dány zákonné důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu.

K tomu ještě Nejvyšší správní soud poznamenává, že podle judikatury tohoto soudu „vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, jestliže ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí správního orgánu vyplývá, že politický systém v zemi původu dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů a tyto skutečnosti nebyly v řízení vyvráceny. Obavy žadatele o azyl spočívající v tom, že organizované skupiny, resp. jejich členové používají nelegálních metod, že proti němu použijí násilí v míře ohrožující jak jeho zdraví, tak jeho život, nelze podřadit pod žádnou skutečnost uvedenou v zákoně o azylu, která by odůvodňovala udělení azylu“ (rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 4 Azs 38/2003 - 36, www.nssoud.cz). Shodně judikoval Nejvyšší správní soud i v rozsudku ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, v němž dovodil, že „skutečnost, že žadatel má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny“.

Stěžovatel v kasační stížnosti dále namítal, že si správní orgány neopatřily žádné podklady pro posouzení toho, zda útoky proti němu jako členu ochranné služby nebyly motivovány politicky a že se tyto orgány, ale ani krajský soud, vůbec nezabývaly otázkou, zda jeho setrvání ve funkci člena ochranné služby prezidenta nebylo výkonem jeho politických práv, protože i mafiánské organizace jsou provázány s politickou mocí.

Tato stížní námitka je nedůvodná potud, že si správní orgány neopatřily žádné podklady pro posouzení toho, zda útoky proti stěžovateli nebyly motivovány politicky. Především je nutno zdůraznit, že stěžovatel formuloval tuto námitku pouze obecně, aniž by konkretizoval, z jakých podkladů by mohlo vyplývat, resp. by bylo možno zjistit politickou motivaci jím tvrzených útoků vůči své osobě. Proto považuje Nejvyšší správní soud za dostačující poukázat na to, že správní spis obsahuje Zprávu o dodržování lidských práv za rok 2000, která ve vztahu ke Gruzii byla vydána Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničních věcí USA v únoru 2001, jenž se podrobně zabývá otázkou faktické autonomie, kterou měla mít „Adžarská autonomní republika“. V této zprávě je konstatováno, že ačkoliv adžarské úřady uváděly, že regionální zákony mají větší závaznost než zákony národní, vláda nepodnikala žádné razantní kroky proti zasahování adžarských

úřadů, neboť se chtěla vyhnout podněcování separatistických tendencí v této etnicky sice gruzínské, ale historicky muslimské oblasti. Nevyskytly se ani potvrzené zprávy o politických vraždách či nezákonném zabití ze strany představitelů výkonné moci. Nelze také akceptovat domněnku stěžovatele, že jeho setrvání ve funkci člena ochranné služby prezidenta Adžarské autonomní republiky by mohlo být výkonem jeho politických práv. Krajský soud, vzhledem k tomu, že takto nebyl formulován žádný žalobní bod, dovodil, že jediným důvodem žádosti stěžovatele o udělení azylu byly potíže se soukromými osobami (tzv. mafie), které mu vyhrožovaly jen proto, že byl členem ochranné služby prezidenta autonomní republiky Adžárie a požadovaly, aby toto zaměstnání opustil. V této souvislosti je také nutno zdůraznit, že stěžovatel, který neměl žádné problémy se státními orgány Gruzínské republiky a nebyl členem žádné politické strany, pracoval v ochranné službě prezidenta autonomní republiky jako profesionál a zaměstnanec za mzdu a nikoliv v politické funkci. Zaměstnání v ochranné službě čelného funkcionáře autonomní republiky sice mohlo přinášet nebezpečí pro stěžovatele, to však vyplývalo z povahy práce, kterou vykonával na základě svého souhlasu v pracovním poměru a za mzdu. Již tato skutečnost podle přesvědčení Nejvyššího správní soudu vylučuje úvahy stěžovatele o výkonu jeho politických práv. Za těchto okolností má Nevyšší správní soud za to, že tvrzený psychický a fyzický nátlak na stěžovatele ze strany osob kriminálního charakteru, který ho měl donutit zanechat práce v ochranné službě nejvyššího představitele Adžarské autonomní republiky, nelze označit za pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, které by vůči stěžovateli směřovalo ze strany státu.

Stěžovatel v kasační stížnosti vytýkal krajskému soudu, že v jeho případě nevzal v úvahu, že státní moc nebyla schopna nebo ochotna poskytnout mu ochranu před útoky ze strany neznámých osob.

Nejvyšší správní soud také tu výtku považuje za nedůvodnou. Stěžovatel tvrdí, že jeho švagr ohlásil napadení stěžovatele a jeho matky na policii, která sice oznámení přijala (dokonce dva policisté přišli do bytu a sepsali protokol události), ale nic více se již nedělo. Tento výsledek ještě nesvědčí o úmyslném odmítnutí poskytnutí ochrany stěžovateli policií. Je tomu tak proto, že stěžovatel osoby kriminálního charakteru, kterého ho napadaly, neznal a i v zemích nejvyššího standardu ochrany lidských práv a rozvinuté demokracie bývá zjištění a potrestání takových pachatelů často neúspěšné. Z uvedeného tvrzení stěžovatele proto ještě nelze dovodit, že se nemohl domoci ochrany a pomoci ze strany státních orgánů a že mu policií nebyla poskytnuta účinná pomoc při zjišťování totožnosti osob kriminálního charakteru. Z tvrzení stěžovatele o nedůvěře v policii země původu, založené na zprostředkovaných případech ze svého okolí, a již popsaného postupu policie při oznámení protizákonné činnosti neznámých osob proto nelze dovodit, že by státní orgány země původu takové porušování a ohrožování zákonnosti podporovaly, organizovaly, záměrně trpěly, apod. Mezinárodní ochrana mohla být stěžovateli poskytnuta teprve tehdy, jestliže by mu byla odepřena ochrana země jeho státní příslušnosti, popřípadě tehdy, je-li tato ochrana nečinná. Tyto skutečnosti však prokázány nebyly, a proto nejsou ani z tohoto důvodu dány zákonné podmínky pro udělení azylu stěžovateli podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti vyjádřil rovněž nesouhlas s paušálním a ničím nepodloženým odůvodněním rozhodnutí správního orgánu, že se nepokusil v dostatečné míře žádat o ochranu státní orgány Gruzínské republiky.

Nejvyšší správní soud nepovažuje tuto výhradu stěžovatele za relevantní pro danou věc. Stěžovatel jako občan Gruzínské republiky, pokud se domníval, že policie postupuje liknavě, mohl využít ochrany tohoto státu a obrátit se svými problémy ještě na jiné státní

orgány Gruzínské republiky nebo na nevládní organizace v zemi působící, jež jsou uvedeny ve Zprávě o dodržování lidských práv v Gruzii za rok 2000 z února 2001. Jestliže se stěžovatel na žádný z těchto orgánů neobrátil, nelze bez výsledku prověření případné stížnosti dovozovat, že v jeho případě platí závěry uvedené v judikátu Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Azs 109/2005. Znovu je však třeba poukázat na to, co již bylo uvedeno, že obecné tvrzení stěžovatele o nedůvěře v policii Gruzínské republiky ještě není důkazem o tom, že se stěžovatel v tomto konkrétním případě nemohl domoci ochrany ze strany policie při zjišťování totožnosti neznámých osob, které se dopustily proti němu protiprávní činnosti. Naopak příchod dvou policistů do bytu a sepsání protokolu o napadení stěžovatele svědčí spíše o standardním postupu policie než o odmítnutí pomoci nebo dokonce o podpoře či záměrném trpění trestné činnosti ze strany policie. Nezjištění pachatele trestné činnosti ještě neznamená bez dalšího odmítnutí ochrany ze strany policie nebo její liknavý postup.

Nejvyšší správní soud má ve shodě s krajským soudem za to, že stěžovatel neuvedl žádnou konkrétní skutečnost, na jejímž základě by bylo možno dojít k závěru, že byl v zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod ve smyslu ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud proto ze všech výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatele je nedůvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

O stěžovatelem podaném návrhu, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek podle ust. § 107 s. ř. s., Nejvyšší správní soud nerozhodl, neboť by to bylo nadbytečné, když samo podání kasační stížnosti má podle § 32 odst. 5 zákona o azylu odkladný účinek.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a správnímu orgánu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. dubna 2007

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu